

דער בעלזער קוזאל

ממענינה הנובע של בעלזא מבית 'מערכת תורות בעלזא' | גליון מספר כ"ט | פרשת אמור תש"פ

ממעניני הפרשה

והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים... וברא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חופה. וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמכסה ולמסתור מזרם וממטר, שמפסוק זה למדו בגמרא (סוכה ב, א) לחד מאן דאמר שסוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' פסולה, הרי שמצות סוכה מרמזת על לעתיד לבוא.

לרמז זה הקדים הכתוב מצות ד' מינים למצות סוכה, שעל ידי שיהיו בני ישראל באגודה אחת, יזכו לגאולה שלימה הנרמזת במצות סוכה, ואזי "וסוכה תהיה לצל יומם".

אושפיאז דיצחק תשס"ח

"ראשון לחשבון עוונות" - אף אחר התשובה צריך אדם לדעת שאינו בשלימות ועדיין מוטל עליו לשוב בתשובה ולתקן דרכיו

ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג, ז). ובמדרש (תנחומא אמור כב): "ראשון הוא לחשבון עוונות".

יש להבין מה שאמרו במדרש "ראשון הוא לחשבון עוונות", הלא הכל נמחל כבר, ואלו עוונות מחשבים עתה. ויש לפרש, כי בימים נוראים, ובפרט ביום הכיפורים, מתעורר כל איש מישראל לשוב בתשובה שלימה, להתקרב אל השי"ת ולתקן את כל מעשיו, וכאשר רואה את השטן את כל אשר נעשה, לא נותר לו עוד מה לעשות מלבד להחדיר במוחותיהם של בני ישראל מחשבות כאלו, שהם זכו לשוב בתשובה שלימה ביום הכיפורים ועל ידי זה זכו כבר לשלימות. מחשבות כאלו מהוות סכנה גדולה, כי האדם צריך לדעת שאף על פי שאכן שב בתשובה, אולם הוא עדיין רחוק מתשובה שלימה ורחוק משלימות, כי התשובה ביום הכיפורים היא רק תחלה טובה, ואילו עתה מוטל עליו להתחיל לתקן כל מה שצריך לתקן.

הוא מה שאמרו במדרש שחג הסוכות "ראשון הוא לחשבון עוונות", כי הגם שביום הכיפורים נמחלו כבר כל העוונות על ידי התשובה, מכל מקום היא היתה היתה התחלה טובה, ואילו עתה צריך לערוך חשבון מדוקדק על כל העוונות ועל כל המצוות שלא היו בשלימות במחשבה דיבור ומעשה, וצריך להתחיל לחפש עצות ודרכים איך לתקן את הכל, ולא לשוב לעשות מעשים אלו, ואיך להתחיל מהיום והלאה לעבוד את השי"ת בשלימות

המבדיל טיש תשס"א

הקדמת ד' מינים למצות סוכה - שעל ידי התכללות בתוך הכלל זוכים לאהבת השי"ת ולתשובה מאהבה

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים. בסוכות תשבו בעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות (ויקרא כג, ז-מב).

יש לדקדק בסדר הפסוקים, שלכאורה היה לו לכתוב מצות סוכה לפני מצות ד' מינים, שהרי מצות סוכה נוהגת כבר לביל ראשון של חג, ואילו מצות ד' מינים נוהגת רק ביום החג.

ויש לומר, שבא הכתוב לעוץ עצה לאיש ישראל היושב בסוכתו לביל ראשון של חג ואינו זוכה לחוש אהבת ה', ומלמדנו הכתוב שהעצה לזה היא, שיתכלל האדם בתוך כלל ישראל, כי על ידי התכללות בכלל ישראל יכול כל אחד לזכות למדרגת אהבת ה', וממילא יבוא לידי תשובה מאהבה.

זהו הענין שהקדים הכתוב מצות ד' מינים למצות סוכה, כי מצות ד' מינים מורה על התכללות כלל ישראל, כמו שאמרו במדרש (ויק"ר ל, יב) "מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח, כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים... מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח, כך הם ישראל יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים... מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה... מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים... יקשרו כלם אגדה אחת והן מכפרין אלו על אלו", ועל ידי ההתכללות עם הצדיק יכול כל אחד, ואפילו אדם פשוט ביותר, לזכות למדרגת הסוכה שהיא תשובה מאהבה.

סעודה א' - אושפיאז דאברהם תש"ס

הקדמת מצות ד' מינים למצות סוכה - שעל ידי אחדות נובה לגאולה העתידה

באופן נוסף יש לבאר הענין שהקדים הכתוב מצות ד' מינים למצות סוכה, כי מצות ד' מינים מורה על אחדות, כמו שאמרו במדרש (ויקרא רבה ל, יב), שהם מרמזים על ד' כיתות שבישראל, ו"אמר הקב"ה יקשרו כלם אגדה אחת והן מכפרין אלו על אלו", ואילו מצות סוכה רומזת על לעתיד לבוא, כמו שכתוב בפסוק בישעיה (ד, ג - ו) "והיה הנשאר בציון

ספירת העומר

'וספרתם לכם' - באתערותא דלתתא 'ממחרת השבת' - מכח האתערותא דלעילא שזכו בפסח

כתיב בפסוק (אמור כג, טו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה.

בספה"ק קדושת לוי (פר' בא ד"ה ראשו על כרעיו) מבאר מה שמצינו שחג הפסח נקרא בתורה 'שבת', כדרשת חז"ל (מנחות סה, א) הכתוב 'וספרתם לכם ממחרת השבת' ממחרת יום טוב ראשון של פסח, כי כשם שקדושת שבת נשפעת לבני ישראל באתערותא דלעילא, כמו שאמר השי"ת למשה "מתנה אחת יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל" (שבת י, ב), כמו כן בחג הפסח נשפעת הקדושה באתערותא דלעילא, ולא כשאר המועדים שבהם עלינו לעורר את הקדושה באתערותא דלתתא (עכדה"ק).

ויש לבאר מדוע בחר הכתוב לקראו בשם 'שבת' דוקא בענין מצות ספירת העומר ולא בענין מצוות חג הפסח עצמו, על פי מה שביאר כ"ק א"ז (מרן מהר"י) ז"ל החרוז (זמור 'ידיד נפש') "בהראות לה נועם זיון, אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם", שלפעמים מטעים השי"ת את האדם מנועם זיון, כדי שעל ידי זה יתעורר בו אחר כך חשק ותאוה לטעום ולחוש זאת שוה בכוחות עצמו, ו"אז תתחזק ותתרפא, והיתה לה שמחת עולם", כי רק דבר הנעשה באתערותא דלתתא יש לו קיום (עכדה"ק).

לפי זה יש לבאר, כי בימי ספירת העומר תפקיד האדם לעמול בכוחות עצמו לזכות להאורות והקדושות, כמו שאמר הכתוב "וספרתם לכם", שעבודת ימים אלו היא באתערותא דלתתא (עי' בני יששכר ניסן מאמר יב אות ג), וכדרשת חז"ל (ויק"ר כח, ג) "אימותי הן 'תמימות', בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", פירוש, בזמן שבני ישראל זוכים להשיג את כל האורות וכל הקדושות בכוחות עצמם (עי' בני יששכר שם אות ד).

אכן כדי שיוכלו בני"ה להשיג את האורות באתערותא דלתתא, מוסיף להם השי"ת בליל פסח את כל האורות וכל הקדושות באתערותא דלעילא, אף שאין להם קיום אלא לשעה, כדי שע"ז יזכו להם אח"כ בימי ספיה"ע באתערותא דלתתא ויתקיימו לאורך ימים.

וזהו 'וספרתם לכם ממחרת השבת', שאחר שבלייל פסח השפיע השי"ת לבני ישראל כל האורות וכל הקדושות באתערותא דלעילא, צריכים ישראל לזכות להם בימי ספיה"ע באתערותא דלתתא, כדי להתכונן לקבלת התורה ולהתעלות מעלה מעלה.

סעודה א' שבת חול המועד פסח תשס"ט

ל"ג בעומר

"ולשדה תפוחים עלית ללקוט בו מרקחים" - רשב"י השיג את שורש התורה בפשט רמו דרוש סוד

בר יוחאי ולשדה תפוחים עלית ללקוט בו מרקחים, סוד תורה כציצים ופרחים נעשה אדם נאמר בעבורך (פיוט "בר יוחאי").

כ"ק זקני (מרן מהר"ד) ז"ל דקדק בלשון הפייטן, שפתח ואמר "ולשדה תפוחים עלית", ואחר כך אמר "ללקוט בו מרקחים", שמרקחים הם תערובות כמה מיני פירות ולא רק תפוחים. ועוד, כי את המרקחים מערבים רק לאחר קצירת הפירות מן השדה, ואילו הלשון "ולשדה תפוחים עלית ללקוט" מורה על לקיטת הפירות בעודם מחוברים לקרקע.

וביאר כ"ק זקני ז"ל הכוונה, כי רבי שמעון בר יוחאי זכה להשיג את שורש התורה שהוא בבחינת "שדה תפוחים", כמו שדרשו חז"ל (שבת פח, א) "מה תפוח פרוי קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמעי", וזהו "ולשדה תפוחים עלית", וזכה רשב"י "ללקוט בו מרקחים", היינו להשיג את כל בחינות התורה, פשט, רמו, דרוש, סוד, בשרשם.

שולחן הטהור ל"ג בעומר תשס"ז

יעקב אביו תיקן מטבע שווקים ומרחצאות כדי לעשות בהם נחת רוח להבורא יתברך שמו

בגמרא (שבת לג, ב) פתח רבי יהודה ואמר וכו', תיקנו שווקים ותיקנו גשרים ותיקנו מרחצאות וכו', נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתיקנו לא תיקנו אלא לצורך עצמן, תיקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכס וכו', ויבוא יעקב שלם וכו' ויחן את פני העיר, אמר רב מטבע תיקן להם, ושמואל אמר שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם.

כ"ק זקני (מרן מהר"ד) ז"ל הקשה, שתחילה אמרו בגמרא שגיה רבי שמעון בן יוחאי מה שעשו הרומאים שווקים גשרים ומרחצאות, ואילו אחר כך אמרו שאף יעקב אבינו ע"ה תיקן שווקים ומרחצאות.

ותירץ כ"ק זקני ז"ל, כי כל מעשי הרשעים אינם אלא לטובתם ולצורך עצמם בלבד, מה שאין כן יעקב אבינו ע"ה עשה את כל מעשיו לכבוד הקב"ה לעשות נחת רוח לשמו יתברך, "מטבע תיקן להם" שיוכלו לעשות צדקה וגמילות חסד בממונם, "שווקים תיקן להם" שבהם יוכלו לקנות צרכי שבת ויום טוב, "מרחצאות תיקן להם" שבהם יוכלו להטיהר.

ל"ג בעומר תשע"ב

ומבאר ה"אוהב ישראל" (לפסח ד"ה בכל דור ודור), שחז"ל דיברו כאן כנגד ג' תנות שהיו בישראל, הצדיקים משולים לצפור, שכמו שהצפור אין לו שום שייכות אל הצייד וברגע שיפתח הצייד את ידו מייד יברח הצפור, כמו כן הצדיקים במצרים לא היה להם שום שייכות אל הקליפות. הבינונים משולים לעובר במעי בהמה, שכמו שעובר יש לו קצת שייכות עם הבהמה מצד שהיא אמו אמנם הם גופים מחולקים, כמו כן היה להבינונים שייכות עם טומאת מצרים, אולם לא התאחדו ממש עם המצריים. ואילו הרשעים משולים לזהב המעורב בפסולת, שהזהב עם הפסולת הוא אחד ואינו ניכר וצריך להפרידם, כמו כן הרשעים במצרים היו במצב שפל כל כך עד שהרגישו עצמם כאחד עם הטומאה, והיו צריכים להפרידם מהמצריים (עכדה"ק).

זהו הטעם שהוצרכו ישראל לצאת בעל כרחם של המצריים, כי אילמלא היו יוצאים מרצונם, לא היתה הכת השלישית מתרצית לצאת, אחר שהרגישו עצמם כאחד עם המצריים, ולא היו יוצאים אלא שתי תנות הראשונות, על כן הוציאת הקב"ה משם בעל כרחם, כדי שגם הכת השלישית תצא מטומאת מצרים.

בזה יש לפרש הכתוב, "למכה מצרים בבכוריהם", היינו, שעשו הבכורות מלחמה עם אבותיהם לאחר שלא הסכימו לשלח את ישראל ויצאו בעל כרחם, למען יהיה "ויוצא ישראל מתוכם", היינו, שגם כת השלישית שהרגישו עצמם מעורבים בתוך מצרים, גם הם יצאו "מתוכם", ועל כן הוציא ה' את ישראל "ביד חזקה ובזרוע נטויה", שעל ידי זה יצאה גם הכת השלישית.

ליל הסדר תשסד

"למכה מצרים בבכוריהם... ויוצא ישראל מתוכם" – כיון שהוציאת הש"ת בעצמו יצאו אף אלו שהתערבו בתוכם

למכה מצרים בבכוריהם... ויוצא ישראל מתוכם.. (תהלים קלו, י - יא).

אומרים בסדר הגש"פ (פיסקא "ויוציאונו ה' ממצרים"): "ועברתי בארץ מצרים והכיתי כל בכור בארץ מצרים... אני ה'... אני ולא מלאך... אני ולא שרף... אני ולא השליח, 'אני ה', אני ולא אחר". ויש לבאר הטעם שהוצרך הש"ת להוציא את ישראל בכבודו ובעצמו, כי אילו היה שולח מלאך להוציאם, הנה את הצדיקים ודאי היה מוציא, ואף גם את הבינונים כי ודאי היו להם זכויות, אולם 'די שוואכע יידן', אלו שהיו מעורבים בתוך המצריים והתאחדו אתם, אותם לא היה מוציא, אמנם כאשר הש"ת בכבודו ובעצמו בא להוציא את ישראל, היה ביכלתו להוציא גם אותם, כי ודאי מצא להם איזו זכות שעבורה יצאו משם.

וזהו: "למכה מצרים בבכוריהם", שעל ידי מכת בכורות שעשה הש"ת בעצמו, "אני ה'", אני ולא אחר", היה: "ויוצא ישראל מתוכם", שהש"ת הוציא את כל ישראל ממצרים, ואפילו אלו שהיו מעורבים עם המצריים והוצרכו לצאת "מתוכם".

ליל הסדר תשסה

"למכה מצרים בבכוריהם... ויוצא ישראל מתוכם" – ע"י הרהורי התשובה במכת בכורות נפרדו נשמותיהם ממצרים

למכה מצרים בבכוריהם... ויוצא ישראל מתוכם... (תהלים קלו, י - יא).

הבית יוסף (או"ח סי' תל) מביא בשם התוס' (שבת פז, ב) טעם לקריאת שבת שלפני הפסח 'שבת הגדול', כי באותה שבת לקחו ישראל פסחיהם, ואיתא במדרש ש"כשלקחו פסחיהם, באותה שעה נתקבצו בכורות אומות העולם אצל ישראל ושאלום למה היו עושין כך, אמרו להם 'זבח פסח הוא לה' שיהרוג בכורי מצרים, הלכו אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש ממנו שישלחו ישראל ולא רצו, ועשו הבכורות מלחמה והרגו מהם הרבה, הדא הוא דכתיב 'למכה מצרים בבכוריהם'. והקשה כ"ק זקני (מרן מהרי"ד) ז"ל איזו תועלת צמחה לישראל מנס זה.

ונראה לומר, כי כשהיו בני ישראל במצרים היו נשמותיהן מעורבות בין נפשותיהן של המצריים, ואילו היו צריכים לצאת ממצרים ברצונם הטוב של המצריים גרידא, לא היו מתרצים לכך מחמת שהיו מעורבים ביניהם, על כן הוצרכו לנס זה של מכת בכורות, שבאותה שעה השפיע הש"ת קדושה והרהורי תשובה בבני ישראל ואז נתבדלו נשמותיהן מנפשות המצריים, ועל ידי זה יכלו לצאת ממצרים, אולם לולא שהשפיע להם הש"ת הרהור תשובה לא היו יכולים לצאת ממצרים.

בזה יש לפרש, "למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו", היינו, שעשו הבכורות מלחמה עם אבותיהם לאחר שלא הסכימו לשלח את ישראל, והוצרכו לנס זה כדי שיהיה "ויוצא ישראל מתוכם", כי מאחר שהיו נשמותיהם משוקעים בין נפשות המצריים הוצרכו לצאת אלו מתוך אלו ממש, ורק בכך הרהורי התשובה במכת בכורות, נפרדו נשמותיהם מנפשות המצריים והיו יכולים לצאת ממצרים.

שביעי של פסח קידור" תשסא; ליל הסדר תשסג; תשסו; תשסז;

"למכה מצרים בבכוריהם... ויוצא ישראל מתוכם" – כיון שיצאו בעל כרחם יצאו אף אלו שהיו שקועים בתוכם

למכה מצרים בבכוריהם... ויוצא ישראל מתוכם... ביד חזקה

ובזרוע נטויה... (תהלים קלו, י - יב).

במדרש שוחר טוב (תהלים קז, ד) המשילו את בני ישראל במצרים בג' אופנים: "כשם שהציפור הזה נתון ביד הצייד, אם מבקש המיתו ואם מבקש חייהו, כך ישראל היו ביד מצרים משוקעים... כעובר שהוא נתון במעי הבהמה, וכשם שהרועה נותן ידו ושוממה ממעיה, כך עשה הקב"ה לישראל ממצרים להוציאם... כשם שהזהבי הזה פושט את ידו ונוטל הזהב מן הכור, כך הקב"ה הוציא את ישראל מיד מצרים".

עצה לקבלת התפלה - לבלול את הבקשות הנשמיות
בבקשות הרוחניות

"מאי דכתיב (משליג, טז): 'אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד', אלא למיימינין בה אורך ימים איכא וכל שכן עושר וכבוד. למשמאילים בה עושר וכבוד איכא אורך ימים ליכא" (שבת סג, א). וברשי"י ז"ל: "מיימינין בה עוסקין לשמה, משמאילים שלא לשמה".

צריך ביאור, מאחר שהמיימינין בה זוכים גם כן לעושר וכבוד, מדוע לא כתיב בהדיא 'אורך ימים ועושר וכבוד בימינה'. ונראה שבא לרמז מה דאיתא בספה"ק (עי' פרי חיים אבות פ"ב מ"ג בשם הרה"ק ר' לייב כהן מהאניפולי ז"ע), שכשאדם רוצה להתפלל על פרנסה, עלול להתעורר קטרוג על תפלתו שאין הוא ראוי למלאות בקשתו, והעצה לזה היא, שיתפלל להשי"ת שיוכל לעבוד אותו ית' בנקל בלי שום מניעה ודאגה, וממילא נכלל בזה שישפיע לו פרנסה בהרחבה, וכיון שבקשת הפרנסה צפונה וטמונה בתוך תפילתו על רוחניות, שוב לא תתעורר עליה שום קטרוג. וזהו הרמז במה שלא נאמר בפירוש "עושר וכבוד" אלא הוא נלמד בקל וחומר, לומר שצריך להצפין את הבקשות הגשמיות בבקשות הרוחניות.

כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע

"כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט" - ככל שמתעלה
האדם צריך יותר להתבונן בשפלות עצמו

כתוב בקהלת (ט, א): "שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט", וכבר דקדקו בגמרא (שבת סג, ב) שהפסוק סותר עצמו מתחילתו לסופו.

ונראה לפרש הכתוב באופן שיסוב כולו על קוטב אחד להדריך את האדם את הדרך ילך בה. "שמח בחור בילדותך", פירושו על דרך שאמרו בגמרא (סוכה ג, א): "יש מהן אומרים, אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו", שגם בנעוריהם עבדו את השי"ת בתורה ועבודה ולא הלכו אחרי ההבלים, הוא מה שמדריך הכתוב "שמח בחור בילדותך", שיעבוד את ה' גם בילדותו באופן שיוכל לשמוח בימים אלו גם בזקנותו, וממשיך הפסוק ואומר "ויטיבך לבך בימי בחורותיך", שימשיך לעבוד את ה' גם בימי הבחרות.

"והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך", פירושו על פי המבואר ב"זרע קודש" (פר' בראשית ד"ה א"י כי אמרו ז"ל), שהגם דאיתא בירושלמי (ברכות פ"א ה"ה) "ליבא ועינא תרי סרסורין דחטאה", מכל מקום יש ביד האדם לתקן לבו ועיניו באופן שיהיו עינא וליבא סרסורין דמצוה.

ומסיים הכתוב ואומר "ודע כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט", שאף על פי שהגיע האדם למדרגה נעלית כל כך, מכל מקום עליו להתבונן בשפלות עצמו, כי ככל שתגדל מדרגת האדם כך עליו להיות שפל בעיניו, כמו שמובא מהרבי ר' אלימלך ז"ע, שכשם שבגד פשוט ניתן לכבס בנקל ואילו בגד משי שהוא בגד יקר קשה לכבסו, כך ככל שתגדל מעלת האדם צריך להתבונן יותר בשפלות עצמו.

סעודה א' שבת חוה"מ סוכות תשס"ב

הזכויות הנעשות מן העוונות על ידי תשובה מאהבה מסייעות
להאדם להתעלות מעלה מעלה כי "מצוה גוררת מצוה"

איתא במדרש (ויקרא רבה כט, ו) על הפסוק (תהלים פא, ד) "תקעו בחודש שופר", "בחודש' הזה תחדשו מעשיכם 'בשופר', 'בחודש' הזה שפרו מעשיכם". ופירש כ"ק זקני (מגן מהרי"ד) ז"ל, "בחודש הזה תחדשו מעשיכם", פירוש, שתחדשו מעשיכם ותתקנו אותם מכאן ולהבא, "בחודש הזה שפרו מעשיכם", פירוש, שתשפרו ותתקנו את מעשיכם גם למפרע, כמו שאמרו חז"ל (יומא פו, ב) שעל ידי תשובה מאהבה "זדונות נעשות לו זכויות". והיינו ששעת תקיעת שופר היא עת רצון, כמו שפירשו במדרש (ויקרא רבה כט, ד) הפסוק (תהלים פט, טז) "אשרי העם יודעי תרועה", "שהם מכירין לפתות את בוראן בתרועה והוא עומד מכסא הדין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מידת הדין למידת רחמים", והתשובה באותה שעה סגולתה לתקן את הכל למפרע, ואפילו עוון חלול השם, ואז זדונות נעשות לו זכויות.

ולא עוד אלא שעל ידי תשובה זו בכח האדם להתעלות ממדרגה למדרגה, שהרי "מצוה גוררת מצוה" (אבות פ"ד מ"א), ואם כן כל הזכויות הנעשות מן העוונות מסייעות לאדם להיות מוסיף והולך ממדרגה למדרגה.

בזה יש לפרש הפסוק (תהלים פט, טז) "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון" ובמדרש, אשרי העם "שהן מכירין לפתות את בוראם בתרועה", והיינו, שמתעוררים בתשובה בשעת תקיעת שופר, שבכך מפתים את בוראם שיתוקן להם הכל גם למפרע והזדונות יתהפכו לזכויות, ועל ידי זה "ה' באור פניך יהלכון", שזוכים לילך ולהתעלות ממדרגה למדרגה.

דברי כיבושין לפני תקיעת שופר

המתחיל ללמוד בימי נעוריו הוא ניצול מפגעי הזמן

שינוי במשנה (אבות פ"ד מ"ה): "הלומד ילד למה הוא דומה, לדיו כתובה על ניר חדש, והלומד זקן למה הוא דומה, לדיו כתובה על ניר מחוק".

יש לפרש כוונת המשנה בדרך רמז, כי אדם המתחיל לעסוק בתורה בימי נעוריו, הוא זוכה לסייעתא דשמיא, שישמרהו השי"ת מכל פגעי הזמן ונסיונות התקופה, עד שאפילו הוא חי בדור שפל יש בידו להתעלות מעלה מעלה כאילו הוא נולד בדור דעה. וזהו: "הלומד ילד למה הוא דומה, לדיו כתובה על ניר חדש", שהשי"ת שומרו מכל הנסיונות שמסביבו, כאילו הוא חי בדור הגון ומעולה בבחינת "דיו כתובה על ניר חדש", ובידו ללמוד ולהתפלל ולהתעלות כראוי.

ולעומת זה "והלומד זקן למה הוא דומה", היינו מי שמתחיל ללמוד רק בשנותיו המאוחרות, אזי אף על פי שהוא משתוקק ללמוד ולעבוד את השי"ת, מכל מקום הוא דומה "לדיו כתובה על ניר מחוק", שמאחר שהוא חי בדור שפל, הרי זה משפיע עליו שלא יוכל להתעלות, ואפילו אם מתאמץ בכל כוחותיו להתעלות, השפעת סביבתו ופגעי הזמן עומדים בעוכריו.

קביעות שיעור - זמן החורף תשס"ב